

Republica Moldova
Curtea Supremă de Justiție

D E C I Z I E

12 august 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii:

Tatiana Vieru, Ion Druță,

Ion Corolevschi, Iuliana Oprea

judecînd recursul declarat de Gîncu Gavril, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Gîncu Viorica împotriva lui Gîncu Gavril privind repunerea în termen, recunoașterea dreptului de proprietate comună în devălmășie, stabilirea a 1/2 cotă parte din imobil, constatarea faptului concubinajului și a calității membrului de familie,

și cererea reconvențională a lui Gîncu Gavril împotriva lui Gîncu Viorica, ÎS „Cadastru” privind rectificarea înscrisului privind dreptul de proprietate în baza actului nevalabil, înlăturarea obstacolelor în exercitarea dreptului de proprietate, evacuarea pîrîtei din imobil și retragerea vizei de reședință,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 10 februarie 2015,

C O N S T A T Ă :

La 01.09.2010, Gîncu Viorica s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Gîncu Gavril, solicitînd repunerea acțiunii în termen, recunoașterea dreptului de proprietate asupra 1/2 cotă-parte din imobilul nr.cadastral 0100401.138.03.010 din mun.Chișinău, str. Podgorenilor, 108 D, ap. 6.

În susținerea cererii de chemare în judecată, reclamanta a indicat că, în anul 1991 a înregistrat căsătoria cu Gîncu Gavril. Din căsătorie s-a născut copilul Gîncu Ruslan. În timpul căsătoriei, a început construcția casei în ograda mamei sale, Chirtoacă Vera, însă nu au putut să înregistreze construcția după familia lor. În anul 2003, după ce au fost efectuate toate formalitățile, casa lor a fost înregistrată după mama ei, iar mai tîrziu printr-un contract de vânzare-cumpărare, casa lor i-a fost înstrăinată familiei lor, iar cealaltă, înstrăinată lui Uncu Sergiu. La 25 octombrie 2003, soții Gîncu au divorțat. Necătînd la faptul că au divorțat, au continuat să locuiască în casa lor, însă de un an de cînd fostul soț s-a recăsătorit, nu mai pot trăi împreună din cauza scandalului care au loc în ultimul timp.

Referitor la repunerea în termen, menționează despre faptul că, nu s-a adresat în termen de 3 ani în instanța de judecată, deoarece nu exista necesitatea de a partaja averea, deoarece după divorț locuia în aceeași casă cu soțul și copilul, nefiind careva probleme cu pîrîtul.

Ulterior, reclamanta a înaintat cerere de concretizare a cerințelor, prin care a solicitat repunerea în termen a acțiunii, constatarea faptului concubinajului de la 14 mai 2001 și pînă la 10.05.2009 dintre Gîncu Gavril și Gîncu Viorica și de ai stabili calitatea de membru al familiei, recunoașterea dreptului de proprietate comună în devălmășie asupra 1/2 cotă parte din apartamentul în litigiu.

La 18.12.2011, Gîncu Gavril a depus cerere reconvențională împotriva lui Gîncu Viorica și ÎS „Cadastru” cu privire la radierea din Registrul bunurilor imobile a înscrisului de proprietar a lui Gîncu Viorica.

În susținerea cererii reconvenționale a indicat că, căsătoria cu pîrîta Gîncu Viorica a fost înregistrată la 24.XI. 1990, la 17.06.1992 s-a născut fiul Ruslan, iar la 14 mai 2001, judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău a desfăcut căsătoria lor. Conform hotărîrii a fost dispus ca fiul lor să rămînă cu mama, însă în realitate a rămas cu el, și pînă în prezent s-a aflat la educația și întreținerea lui, deoarece, pîrîta plecase din familie pînă la divorț la alt bărbat în primăvara anului 2001 și nu a mai participat la creșterea, educația și întreținerea copilului, iar cererea de partajare a depus-o la 01.09.2010, cînd fiul a atins vîrsta majoratului.

A menționat că imobilul din str. Podgorenilor, 108 D, ap.6 este proprietate lui, în baza contractului vînzare-cumpărare nr.3139 din 30.05.2003 (și contractului de încetare a proprietății comune nr.4011 din 14.06.2003), fiind cumpărat și înregistrat în Registru cadastral la 15.07.2003 după divorțul cu pîrîta, care urmasa la 14 mai 2001. Viza de reședință în casa lui a fost acceptată la rugămintea ei, ca să se angajeze la lucru, să-și perfecteze actele necesare personale cu care ulterior să plece peste hotarele țării.

Susține că, a solicitat OCT Chișinău radierea înscrisului dat, cererea fiindu-i respinsă fără consimțămîntul pîrîtei, cu explicarea art. 505 alin. (2) CC, care prevede radierea în temeiul hotărîrii judecătorești. Ulterior, prin Concluzia Directorului general al Serviciului Stare Civilă, a fost recunoscut nul și certificatul de divorț seria D-IV nr.0346557 din 24.08.2011, înscrisul din 15.07.2003 în Registrul bunurilor imobile (Subcapitolul II -Dreptul de proprietate bunului imobil) proprietar Gîncu Viorica Ion (24.11.1971), codul personal 2003002086146 al imobil cu nr.cadastral 0100401.138.03.010, nu corespunde situației juridice reale (art.504.1), actul în baza cărui s-a dispus înscrierea nu a fost valabil.

La data de 19.03.2013, Gîncu Viorica a depus cerere de concretizare a acțiunii prin care a solicitat determinarea modului de folosință a apartamentului nr. 6 din str. Podgorenilor, 108D, mun. Chișinău.

La 06.04.2014, Gîncu Gavril a depus cerere suplimentară la acțiunea reconvențională, prin care a solicitat și înlăturarea obstacolelor în exercitarea dreptului de proprietate prin evacuarea pîrîtei Gîncu Viorica din apartamentul litigios și retragerea vizei de reședință.

Prin hotărîrea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 29 octombrie 2014, acțiunea înaintată de Gîncu Viorica a fost admisă parțial, fiind dispusă determinarea în proprietatea lui Viorica Gîncu 1/2 cotă parte din apartamentul nr.6 din str. Podgorenilor,108/D, mun.Chișinău. În rest cerințele din acțiunea reclamantei Gîncu Viorica au fost respinse ca fiind neîntemeiate. Acțiunea reconvențională a lui Gîncu Gavril a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

În motivarea hotărîrii, instanța de fond stabilit că, necătînd la desfacerea căsătoriei la 14.05.2001 prin hotărîre judecătorească, soții Gîncu au continuat să trăiască împreună ca o familie, fapt confirmat prin declarațiile martorilor audiați în

ședință, imaginile foto și certificatele de căsătorie și înregistrare a cununiei anexate la dosar. La fel a constatat că imobilul litigios a fost construit în curtea casei părintești de către Gîncu Gavril și Gîncu Viorica împreună, contribuind în egală măsură.

Instanța de fond a conchis că înregistrarea imobilului după ambele părți nu a fost o eroare, fiind manifestată intenția părților de a face acest lucru și respectiv nu sunt temeiuri pentru radierea dreptului de proprietate înregistrat după Gîncu Viorica, deoarece a fost dobîndit în comun de către ambii.

Referitor la restul cerințelor din acțiune, instanța a conchis că urmează a fi respinse ca neîntemeiate, deoarece nu sunt temeiuri de a constata faptul concubinajului printr-o hotărîre judecătorească, nefiind motivată necesitatea acestei constatări.

Totodată, a statuat instanța că admiterea cererii inițiale determină respingerea cererii reconvenționale.

Nefiind de acord cu hotărîrea instanței de fond, la 03.11.2014, Gîncu Gavril a contestat-o cu apel, solicitînd admiterea apelului, casarea hotărîrii Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 29 octombrie 2014 și emiterea unei noi hotărîri prin care acțiunea înaintată de Gîncu Viorica să fie respinsă ca tardivă și neîntemeiată, iar cererea reconvențională să fie admisă.

În motivarea cererii de apel, apelantul a invocat că instanța de fond nu a elucidat pe deplin circumstanțele pricinii. A susținut că, divorțul a fost inițiat de către reclamantă și careva cererii de partajare a bunului aceasta nu a formulat la acel moment, în acest sens reclamant a depășit termenul de prescripție prevăzut de lege, și astfel acțiunea acestea urmează a fi respinsă ca fiind depusă tardiv. A menționat că, instanța de fond neîntemeiat a acordat apelantei 1/2 cotă parte din imobilul litigios, în situația în care nu s-a stabilit cu certitudine faptul că, aceasta a contribuit la construcția acestui imobil. Susține că, prin hotărîrea sa instanța de fond în mod abuziv l-a deposedat de proprietatea sa.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 februarie 2015, a fost respins apelul declarat de către Gîncu Gavril și s-a menținut hotărîrea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 29 octombrie 2014.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a conchis că motivele invocate de apelant nu și-au găsit reflectare de fapt în probele acumulate la materialele dosarului, argumentele formulate în cererea de apel sunt neîntemeiate. Totodată, instanța de apel a indicat că, prima instanță a dat o apreciere obiectivă și justă probelor administrate, a constatat și elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii și corect a aplicat normele de drept material și procedural și în consecință a adoptat o hotărîre legală și întemeiată.

Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, la 06.04.2015, Gîncu Gavril a contestat-o cu recurs, solicitînd admiterea acestuia, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 10 februarie 2015 și a hotărîrii Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 29 octombrie 2014 și emiterea unei noi hotărîri prin care acțiunea înaintată de Gîncu Viorica să fie respinsă ca tardivă și neîntemeiată, iar cererea reconvențională să fie admisă.

În motivarea recursului, recurentul a invocat aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural.

Astfel, Gîncu Gavril a menționat că instanțele nu au determinat regimul juridic al bunului litigios, nu au stabilit circumstanțele de fapt caracteristice raportului

juridic litigios, legea materială ce guvernează acest raport juridic și, prin urmare, au aplicat legea care nu trebuia aplicată și au interpretat eronat normele de drept material.

La 25.05.2015, reprezentantul lui Gîncu Viorica, Gantea Vasile, a prezentat referință prin care a solicitat respingerea recursului înaintat de către Gîncu Gavril ca fiind nemotivat cu menținerea hotărîrii instanței de fond și a deciziei instanței de apel ca fiind legale.

Potrivit art. 440 alin. (2) CPC, recursul înaintat Gîncu Gavril a fost considerat admisibil și transmis spre examinare într-un complet din 5 judecători.

La 10.08.2015, recurentul a înaintat supliment la recurs, prin care a solicitat încasarea tuturor cheltuielilor de judecată.

Potrivit art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecînd recursul declarat împotriva deciziei date în instanța de apel și verificînd, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de intimat, legalitatea deciziei atacate, Colegiul conchide că recursul urmează să fie admis, pornind de la următoarele.

În conformitate cu art. 445 alin (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, pronunțînd o nouă hotărîre.

La examinarea litigiului atît instanța de fond, cît și cea de apel nu au aplicat normele de drept material care urmau a fi aplicate, precum și au aplicat o lege care nu urma a fi aplicată și în consecință au adoptat hotărîri ilegale. Totodată, în speță sunt stabilite fapte suficiente pentru a da o soluție nouă de respingere a acțiunii inițiale și de admitere a acțiunii reconvenționale.

Potrivit materialelor cauzei, reclamanta Gîncu Viorica s-a adresat în instanța de judecată cu acțiune împotriva lui Gîncu Gavril, prin care a solicitat, după mai multe concretizări, repunerea în termen a acțiunii, constatarea faptului concubinajului de la 14 mai 2001 și pînă la 10.05.2009 dintre Gîncu Gavril și Gîncu Viorica și de ai stabili calitatea de membru al familiei, recunoașterea dreptului de proprietate comună în devălmășie asupra 1/2 cotă parte din apartamentul în litigiu.

Prin acțiunea reconvențională înaintată de Gîncu Gavril împotriva Vioricăi Gîncu și ÎS „Cadastru”, ulterior suplinită, a solicitat radierea din Registrul bunurilor imobile a înscrisului de proprietar a lui Gîncu Viorica, înlăturarea obstacolelor în exercitarea dreptului de proprietate prin evacuarea pîrîtei Gîncu Viorica din apartamentul litigios și retragerea vizei de reședință.

Prin hotărîrea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 29.10.2014, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10.02.2015, acțiunea înaintată de Gîncu Viorica a fost admisă parțial, fiind dispusă determinarea în proprietatea lui Viorica Gîncu 1/2 cotă parte din apartamentul nr. 6 din str. Podgorenilor, 108/D, mun. Chișinău. În rest, cerințele din acțiunea reclamantei Gîncu Viorica au fost respinse ca fiind neîntemeiate. Acțiunea reconvențională a lui Gîncu Gavril a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră hotărîrile instanțelor judecătorești ierarhic inferioare ilegale, pornind de la următoarele.

Potrivit materialelor cauzei, părțile în litigiu Gîncu Viorica și Gîncu Gavril au fost în relații de căsătorie începînd cu anul 1991.

Prin hotărârea Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 14.05.2001, a fost desfăcută căsătoria dintre Gîncu Viorica și Gîncu Gavril (f.d. 52, vol. I), iar în certificatele de divorț trecute în registrul de stare civilă sub nr.609, data divorțului a fost indicată 15 octombrie 2003.

Extrasul din Registrul bunurilor imobile cu nr.0100/10/67725, eliberat la 23.08.2010, în Subcapitolul II - Dreptul de proprietate asupra bunului imobil, conține înscrisul din 15.07.2003 - proprietar Gîncu Viorica Ion și Gîncu Gavril Mihail al bunului imobil cu nr. cadastral 0100401.138.03.010, cotă-parte 1.0 (f.d. 6, vol. I).

Temeiul înscrierii, este indicat contractul de vânzare-cumpărare nr.3139 din 30.05.2003 și contractul de încetare a proprietății comune și de separare în cote-părți nr.4011 din 14.06.2003.

Prin Concluzia Directorului general al Serviciului Stare Civilă din 28.05.2010, au fost recunoscute nule certificatele de divorț seria D-IV nr. 0063829 și seria D-IV nr. 0063828 eliberate inițial ambilor soți, din motivul indicării eronate a datei divorțului (f.d. 55-56, vol. I). La 04.06.2010 i-a fost eliberat pîrîtului Gîncu Gavril certificatul de divorț seria D-IV nr. 0326422 în care data desfacerii căsătoriei a fost indicată 30 mai 2001 (f.d. 53), iar lui Gîncu Viorica la 24.08.2010 i-a fost eliberat certificatul de divorț seria D-IV nr. 0346557, în care data divorțului a fost indicată din 15.10.2003 (f.d. 8, vol. I).

Ulterior, prin Concluzia Directorului general al Serviciului Stare Civilă din 21.10.2011, a fost recunoscut nul și certificatul de divorț seria D-IV nr.0346557 din 24.08.2010 în care data desfacerii căsătoriei iar era indicată 15.10.2003 (f.d. 59-60).

La 29.06.2010, Gîncu Gavril a solicitat OCT Chișinău radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate a lui Gîncu Viorica asupra ap. 6 din str. Podgorenilor, 108D, mun. Chișinău, cererea fiindu-i respinsă din lipsa consimțămîntului pîrîtei, cu explicarea art. 505 alin. (2) CC, care prevede radierea, în cazul dat, numai în temeiul hotărîrii judecătorești (f.d. 57, vol. I).

Pornind de la circumstanțele descrise, instanța de recurs constată că obiectul litigiului îl constituie partajarea bunului imobil identificat prin nr. cadastral 0100401.138.03.010 - ap. 6 din str. Podgorenilor, 108D, mun. Chișinău și drepturile reale asupra acestui bun.

Prin urmare, determinant pentru justa soluționare a litigiului dedus judecării, constituie stabilirea regimului juridic al bunului litigios.

Astfel, potrivit contractului de vânzare-cumpărare nr.3139 din 30.05.2003, Chirtoacă Vera în calitate de vânzător a vîndut, iar Uncu Sergiu și Gîncu Gavril în calitate de cumpărători cu cota a cîte 6/11 și respectiv 5/11 au cumpărat ap. 2 cu suprafața totală de 147,1 m² cu nr. cadastral 010040113803002, situat în mun. Chișinău, str. Podgorenilor, 108D (f.d. 7, vol. I).

Prin contractul de încetare a proprietății comune și de separare în cote-părți nr.4011 din 14.06.2003, a fost încetată proprietatea comună a lui Uncu Sergiu și Gîncu Gavril și a fost separat bunul în cote întregi.

În același timp, prin hotărârea Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 14.05.2001, devenită irevocabilă prin neatacare la 30.05.2001, a fost desfăcută căsătoria dintre Gîncu Viorica și Gîncu Gavril.

Potrivit art. 39 alin. (1) Codul familiei, în cazul desfacerii căsătoriei la oficiul de stare civilă, aceasta încetează din ziua înregistrării divorțului, iar în cazul

desfacerii căsătoriei pe cale judecătorească – din ziua când hotărîrea instanței judecătorești a rămas definitivă.

Deci, căsătoria între Gîncu Gavril și Gîncu Viorica a încetat la 30.05.2001 - momentul când hotărîrea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 14.05.2001 a devenit irevocabilă prin neatacare.

Potrivit art. 19 alin. (1) Codul familiei, bunurile dobîndite de către soți în timpul căsătoriei sînt supuse regimului proprietății în devălmășie.

(2) Regimul legal al bunurilor soților acționează în măsura în care nu este modificat de contractul matrimonial.

Potrivit art. 20 alin. (1) Codul familiei, bunurile dobîndite de către soți în timpul căsătoriei aparțin ambilor cu drept de proprietate în devălmășie, conform legislației.

(2) Sînt proprietate în devălmășie bunurile procurate din contul:

a) veniturilor obținute de fiecare dintre soți din:

- activitatea de muncă;

- activitatea de întreprinzător;

- activitatea intelectuală;

b) premiilor, indemnizațiilor și altor plăți, cu excepția celor care au un caracter de compensare (ajutor material, despăgubire pentru vătămarea sănătății etc.);

c) altor mijloace comune.

(3) Sînt proprietate în devălmășie a soților bunurile mobile și imobile, valorile mobiliare, depunerile și cotele de participație în capitalul social din instituțiile financiare sau societățile comerciale, care au fost construite, constituite, procurate sau făcute din contul mijloacelor comune, precum și alte bunuri dobîndite în timpul căsătoriei, chiar dacă sînt procurate sau depuse pe numele unuia dintre soți.

(5) Sînt proprietate în devălmășie a soților bunurile care au fost dobîndite din ziua încheierii căsătoriei pînă în ziua încetării acesteia. Instanța judecătorească este în drept, în baza cererii soțului interesat care nu este vinovat de desfacerea căsătoriei, să declare bunurile dobîndite de către el în perioada cît soții au dus gospodării separate proprietate a acestuia.

Potrivit art. 371 alin. (1) CC, bunurile dobîndite de soți în timpul căsătoriei sînt proprietatea lor comună în devălmășie dacă, în conformitate cu legea sau contractul încheiat între ei, nu este stabilit un alt regim juridic pentru aceste bunuri.

(2) Orice bun dobîndit de soți în timpul căsătoriei se prezumă proprietate comună în devălmășie pînă la proba contrară.

După cum rezultă din circumstanțele cauzei analizate prin prisma normelor legale evocate, instanța de recurs constată că bunul imobil litigios nu cade sub incidența bunurilor proprietate comună devălmășă a soților, deoarece nu a fost procurat în timpul căsătoriei acestora, or, apartamentul a fost procurat la 30.05.2003, iar căsătoria a încetat la 30.05.2001.

Potrivit art. 22 alin. (1) Codul familiei, bunurile care au aparținut fiecăruia dintre soți pînă la încheierea căsătoriei și bunurile primite în dar, obținute prin moștenire sau în baza altor convenții gratuite de către unul dintre soți în timpul căsătoriei, sînt proprietate personală a fiecăruia dintre soți.

În conformitate cu prevederile art. 372 alin. (1) CC, bunurile care au aparținut soților înainte de încheierea căsătoriei, precum și cele dobîndite de ei în timpul căsătoriei în baza unui contract de donație, prin moștenire sau în alt mod cu titlu

gratuit, sînt proprietatea exclusivă a soțului căruia i-a aparținut sau care le-a dobîndit.

Prin urmare, Colegiul conchide că bunul litigios constituie proprietate personală a lui Gîncu Gavril, fiind achiziționat după încetarea căsătoriei.

Conform art. 23 Codul familiei, bunurile ce aparțin fiecăruia dintre soți pot fi recunoscute de instanța judecătorească proprietate în devălmășie a acestora dacă se va stabili că, în timpul căsătoriei, din contul mijloacelor comune ale soților sau al mijloacelor unuia dintre soți ori în urma muncii numai a unuia dintre soți, valoarea acestor bunuri a sporit simțitor (reparație capitală, reconstrucție, reutilare, reamenajare etc.).

Potrivit art. 372 alin. (3) CC, bunurile fiecăruia dintre soți pot fi declarate proprietate a lor comună în devălmășie dacă se constată că în timpul căsătoriei s-au făcut din mijloacele lor comune investiții care au sporit simțitor valoarea acestor bunuri.

Deci, situația descrisă din litigiu nu cade nici sub incidența acestei norme legale, deoarece bunul a fost procurat după desfacerea căsătoriei și nu înainte de încheierea ei, respectiv nu se poate constata sporirea valorii acestui bun în timpul căsătoriei.

În acest sens, Colegiul apreciază critic concluzia instanțelor, între altele determinantă la adoptarea soluției, cum că au stabilit cu certitudine că, necătînd la hotărîrea privind desfacerea căsătoriei emisă de către Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău din 14.05.2001, familia Gîncu s-a menținut și părțile au continuat să locuiască împreună în apartamentul nr.6 din str. Podgorenilor, 108D, mun. Chișinău, ca o familie.

Or, continuarea părților să locuiască împreună, nu schimbă regimul juridic al bunului litigios. Mai mult ca atît, reclamanta nu a invocat sporirea valorii acestui bun în timpul căsătoriei, ci construirea lui în comun.

În contextul dat, Colegiul menționează că bunul litigios a fost procurat prin contractul de vînzare-cumpărare încheiat după încetarea căsătoriei, contract care nu a fost contestat și a produs efecte juridice din momentul încheierii lui.

Astfel, regimul juridic al acestui bun este ca fiind proprietate personală a cumpărătorului Gîncu Gavril și nu ca proprietate comună a soților. Or, invocarea aflării în relații de concubinaj a soților, nu modifică regimul juridic al bunului, decît în situația descrisă la art. 23 Codul familiei și art. 372 alin. (3) CC, prevederi care nu sunt incidente speței.

Potrivit art. 344 alin. (1) CC, proprietatea este comună în cazul în care asupra unui bun au drept de proprietate doi sau mai mulți titulari.

(2) Proprietatea comună poate apărea în temeiul legii sau în baza unui act juridic.

Pornind de la prevederile normelor legale menționate, instanța de recurs constată că temeiul apariției proprietății comune î-l constituie legea sau actul juridic.

La caz, deși reclamanta Gîncu Viorica nu a invocat expres temeiul apariției proprietății comune la care pretinde, din conținutul pretențiilor sale se poate deduce că acesta îl constituie aflarea în relații de concubinaj cu pîrîtul Gîncu Gavril după desfacerea căsătoriei, precum și construirea în comun a bunului dat.

Or, după cum s-a menționat supra, în situația din speță, concubinajul nu constituie temei de apariție a proprietății comune, iar invocarea construirii comune a bunului, la fel nu poate fi reținut ca temei, deoarece proprietatea a fost dobîndită de

către Gîncu Gavril în temeiul unui act juridic – contractul de vânzare-cumpărare, care nu este contestat și produce efecte juridice din momentul încheierii lui.

În acest sens, Colegiul consideră eronată concluzia instanțelor cum că bunul litigios a fost dobîndit în comun de către ambii soți, deoarece actele cauzei denotă expres că bunul imobil a fost procurat de Gîncu Gavril prin contractul de vânzare-cumpărare din 30.05.2003.

Prin urmare, reclamanta a formulat în final următoarele cerințe: repunerea în termen a acțiunii, constatarea faptului concubinajului de la 14 mai 2001 și pînă la 10.05.2009 dintre Gîncu Gavril și Gîncu Viorica și de ai stabili calitatea de membru al familiei, recunoașterea dreptului de proprietate comună în devălmășie asupra 1/2 cotă parte din apartamentul în litigiu.

Astfel, instanțele au considerat că cerința privind recunoașterea dreptului de proprietate comună în devălmășie decade, deoarece acest drept reclamanta îl deține în virtutea faptului că părțile și-au manifestat intenția de a înregistra imobilul după ambele părți.

În primul rînd, Colegiul menționează că instanțele au omis a se expune prin ce acte sau acțiuni și-a manifestat intenția Gîncu Gavril la înregistrarea dreptului de proprietate asupra bunului litigios după ambii soți, în situația în care la acel moment erau de doi ani divorțați.

Într-al doilea rînd, instanța de recurs constată cu certitudine că înregistrarea la 15.07.2003 a dreptului de proprietate după Gîncu Gavril și Gîncu Viorica asupra apartamentului în litigiu, s-a efectuat în baza contractului de vânzare-cumpărare nr.3139 din 30.05.2003 și contractului de încetare a proprietății comune și de separare în cote-părți nr.4011 din 14.06.2003.

Respectiv, la momentul înregistrării dreptului de proprietate, bunul supus înregistrării aparținea doar lui Gîncu Gavril în temeiul contractului de vânzare-cumpărare și a contractului de încetare a proprietății comune și de separare în cote-părți și nu făcea parte din bunurile comune devălmășe, așa cum au conchis instanțele, deoarece a fost procurat după încetarea căsătoriei.

În această ordine de idei, atît cerința lui Gîncu Viorica privind recunoașterea dreptului de proprietate comună în devălmășie, cît și cerința privind atribuirea a 1/2 cotă-parte din bunul proprietate comună devălmășă, sunt lipsite de suport legal, deoarece Colegiul a constatat cu certitudine că bunul litigios nu face parte din proprietatea comună devălmășă și respectiv nu poate fi împărțit pe cote-părți.

În ceea ce ține de cerința reclamantei Gîncu Viorica privind constatarea faptului concubinajului de la 14 mai 2001 și pînă la 10.05.2009 dintre Gîncu Gavril și Gîncu Viorica și de ai stabili calitatea de membru al familiei, Colegiul o consideră neîntemeiată, pornind de la următoarele.

Potrivit art. 281 alin. (1) CPC, instanța judecătorească constată faptele de care depinde apariția, modificarea sau încetarea drepturilor personale sau reale ale persoanelor fizice și ale organizațiilor.

Potrivit art. 281 alin. (2) lit. j) CPC, instanța judecă pricinile în care i se cere să constate concubinajul, în cazurile stabilite de lege.

În conformitate cu prevederile art. 284 alin. (1) CPC, în cererea de constatare a faptului cu valoare juridică se indică:

- a) faptul a cărui constatare se solicită și scopul solicitării;
- b) cauza imposibilității de a obține documentele cuvenite sau de a reconstitui cele pierdute;

c) probele care confirmă faptul și care adeveresc imposibilitatea obținerii documentelor necesare sau reconstituirii pe cale extrajudiciară a documentelor pierdute.

(2) Probele care confirmă circumstanțele expuse de petiționar se anexează la cerere.

Astfel, cerințele înaintate de Gîncu Viorica nu se încadrează în prevederile legale evocate, or, aceasta nu a indicat scopul solicitării, precum și nu a invocat care temei legal stabilește constatarea concubinajului (art. 281 alin. (29 lit. j) CPC).

Referitor la cerința reclamantei Gîncu Viorica privind repunerea în termen, se rețin următoarele.

Instanțele au menționat că încetarea proprietății comune pe cote-părți prin împărțire poate fi cerută oricînd, dacă legea, contractul sau hotărîrea judecătorească nu prevede altfel.

În primul rînd, reclamanta Gîncu Viorica nu a solicitat încetarea proprietății comune pe cote-părți prin împărțire, ci recunoașterea dreptului de proprietate comună în devălmășie asupra 1/2 cotă parte din apartamentul în litigiu. Or, stabilirea cotei-părți asupra unui bun comun și separarea acestei cote-părți sunt fapte juridice distincte.

Într-al doilea rînd, potrivit art. 25 alin. (8) Codul familiei, pentru împărțirea bunurilor proprietate în devălmășie a soților a căror căsătorie a fost desfăcută, se stabilește un termen de prescripție de 3 ani.

Mai mult ca atît, deși reclamanta a înaintat expres cerința de repunere în termen a acțiunii, instanțele nu au supus-o aprecierii, limitîndu-se doar la constatarea necesității respingerii argumentului pîrîtului privind tardivitatea acțiunii.

În consecință, Colegiul conchide că acțiunea reclamantei Gîncu Viorica privind repunerea în termen a acțiunii, constatarea faptului concubinajului de la 14 mai 2001 și pînă la 10.05.2009 dintre Gîncu Gavril și Gîncu Viorica și de ai stabili calitatea de membru al familiei, recunoașterea dreptului de proprietate comună în devălmășie asupra 1/2 cotă parte din apartamentul în litigiu, urmează a fi respinsă ca fiind neîntemeiată.

Referitor al acțiunea reconvențională înaintată de Gîncu Gavril privind radierea din Registrul bunurilor imobile a înscrisului de proprietar a lui Gîncu Viorica, înlăturarea obstacolelor în exercitarea dreptului de proprietate prin evacuarea pîrîtei Gîncu Viorica din apartamentul litigios și retragerea vizei de reședință, Colegiul consideră că urmează a fi admisă parțial, pornind de la următoarele.

După cum s-a constatat supra, bunul imobil litigios – apartamentul nr. 6 cu nr.cadastral 0100401.138.03.010 din mun. Chișinău, str. Podgorenilor, 108D, aparține cu drept de proprietate personală lui Gîncu Gavril, fiind achiziționat prin contract de vînzare-cumpărare după încetarea căsătoriei.

Potrivit Extrasul din Registrul bunurilor imobile cu nr.0100/10/67725, eliberat la 23.08.2010, în Subcapitolul II - Dreptul de proprietate asupra bunului imobil, se conține înscrisul din 15.07.2003 - proprietar Gîncu Viorica Ion și Gîncu Gavril Mihail al bunului imobil cu nr. cadastral 0100401.138.03.010, cotă-parte 1.0 (f.d. 6, vol. I).

Temeiul înscrierii, este indicat contractul de vînzare-cumpărare nr.3139 din 30.05.2003 și contractul de încetare a proprietății comune și de separare în cote-părți nr.4011 din 14.06.2003.

Astfel, după cum s-a menționat și mai sus, bunul imobil litigios a fost procurat și înregistrat în Registrul bunurilor imobile după încetarea căsătoriei între soții Gîncu.

La 29.06.2010, Gîncu Gavril a solicitat OCT Chișinău radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate a lui Gîncu Viorica asupra ap. 6 din str. Podgorenilor, 108D, mun. Chișinău, cererea fiindu-i respinsă din lipsa consimțământului pîrîtei, cu explicarea art. 505 alin. (2) CC, care prevede radierea, în cazul dat, numai în temeiul hotărîrii judecătorești (f.d. 57, vol. I).

Potrivit art. 496 alin. (1) CC, în registrul bunurilor imobile sînt descrise imobilele și sînt indicate drepturile reale care au ca obiect aceste bunuri.

Potrivit art. 497 alin. (1) CC, înscrierile făcute în registrul bunurilor imobile se prezumă autentice și complete pînă la proba contrară.

În conformitate cu prevederile art. 499 alin. (1) CC, drepturile reale asupra imobilelor supuse înscrierii potrivit legii se vor dobîndi atît între părți, cît și față de terți numai prin înscrierea în registrul bunurilor imobile a constituirii sau strămutării lor în temeiul acordului de voință dintre părți.

(2) Drepturile reale se vor pierde sau stinge numai dacă radierea lor s-a înscris în registrul bunurilor imobile cu consimțământul titularului. Consimțământul nu este necesar dacă dreptul se stinge prin împlinirea termenului arătat în înscriere ori prin decesul sau încetarea existenței titularului.

(4) Hotărîrea judecătorească irevocabilă sau, în cazurile prevăzute de lege, actul administrativ va înlocui acordul de voință sau, după caz, consimțământul.

Potrivit art. 504 alin. (1) CC, cînd vreo înscriere din registrul bunurilor imobile nu corespunde situației juridice reale, se poate cere rectificarea înscrierii.

(2) Prin rectificare se înțelege radierea, corectarea sau menționarea oricărei operațiuni susceptibile de a face obiectul unei înscrieri în registru.

La caz, Gîncu Gavril a solicitat radierea din Registrul bunurilor imobile a înscrisului de proprietar a lui Gîncu Viorica, din motiv că la momentul înscrierii acestui drept, relațiile de căsătorie erau încetate, fișa buletinului de identitate nu conținea mențiunea despre încetarea căsătoriei, iar certificatele de divorț în care au fost indicate eronat data divorțului, au fost declarate nule de organul emitent.

Prin urmare, în situația din speță se atestă incidente prevederile art. 504 alin. (1) CC, deoarece înscrierea dreptului de proprietate asupra bunului imobil cu nr. cadastral 0100401.138.03.010 după Gîncu Viorica Ion și Gîncu Gavril Mihail, cotă-parte 1.0, nu corespunde situației juridice reale.

Astfel, după cum s-a constatat supra, atît la momentul procurării bunului imobil de către Gîncu Gavril (30.05.2003), cît și la momentul înregistrării dreptului de proprietate asupra lui, căsătoria între soții Gîncu era încetată prin hotărîrea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 14.05.2001, devenită irevocabilă prin neatacare la 30.05.2001.

Respectiv, înscrierea dreptului de proprietate asupra bunului litigios după ambii soți cu cota-parte 1.0, nu corespunde situației juridice reale.

Potrivit art. 505 alin. (1) lit. a) CC, orice persoană interesată poate cere rectificarea unei intabulări sau înscrieri provizorii dacă înscrierea sau actul în al cărui temei s-a dispus înscrierea nu a fost valabil.

După cum s-a menționat supra, certificatul de divorț care atesta data desfacerii căsătoriei la 15.10.2003, adică după procurarea bunului imobil și care a servit ca temei la înscrierea dreptului de proprietate asupra apartamentului litigios și după

Gîncu Viorica, a fost declarat nul din motivul comiterii erorii ce vizează data desfacerii căsătoriei. Respectiv, la acel moment, actul care a stat la baza înscrierii dreptului era fals.

Potrivit art. 505 alin. (2) CC, în lipsa consimțământului titularului, rectificarea se va încuviința numai în temeiul unei hotărîri judecătorești irevocabile.

Astfel, analizînd cerința lui Gîncu Gavril în raport cu prevederile evocate și prin prisma art. 499 alin. (2) CC, instanța de recurs conchide asupra necesității admiterii pretenției de încuviințare a radierii dreptului de proprietate a lui Gîncu Viorica asupra bunul imobil – apartamentul nr. 6 cu nr.cadastral 0100401.138.03.010 din mun. Chișinău, str. Podgorenilor, 108D, fără consimțământul ei.

Potrivit art. 506 alin. (1) CC, sub rezerva prescripției dreptului la acțiune în fond, acțiunea în rectificare este imprescriptibilă față de dobînditorul nemijlocit de rea-credință și subdobînditorii de rea-credință care și-au înscris dreptul în folosul lor.

În același timp, Colegiul susține ca întemeiată și cerința de înlăturarea obstacolelor în exercitarea dreptului de proprietate prin evacuarea pîrtei Gîncu Viorica din apartamentul litigios.

Potrivit art. 315 alin. (1) CC, proprietarul are drept de posesiune, de folosință și de dispoziție asupra bunului.

(2) Dreptul de proprietate este perpetuu.

(3) Dreptul de proprietate poate fi limitat prin lege sau de drepturile unui terț.

(4) Dreptul de folosință include și libertatea persoanei de a nu folosi bunul. Poate fi instituită prin lege obligația de folosire dacă nefolosirea bunurilor ar contraveni intereselor publice. În acest caz, proprietarul poate fi obligat fie să folosească el însuși bunul ori să-l dea în folosință unor terți în schimbul unei contraprestații corespunzătoare.

Potrivit art. 316 alin. (1) CC, proprietatea este, în condițiile legii, inviolabilă.

(2) Dreptul de proprietate este garantat. Nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, afară numai pentru cauză de utilitate publică pentru o dreaptă și prealabilă despăgubire. Exproprierea se efectuează în condițiile legii.

În conformitate cu prevederile art. 376 alin. (1) CC, dacă dreptul proprietarului este încălcat în alt mod decît prin uzurpare sau privare ilicită de posesiune, proprietarul poate cere autorului încetarea încălcării.

Pornind de la prevederile legale ce reglementează conținutul dreptului de proprietate și garantarea acestuia, instanța de recurs conchide că cerința privind înlăturarea încălcărilor ce țin privarea de dreptul de folosință asupra bunului prin evacuarea lui Gîncu Viorica din acest bun, urmează a fi admisă.

Referitor la cerința de retragere a vizei de reședință, Colegiul o consideră pasibilă respingerii, deoarece această pretenție urmează a fi soluționată pe cale extrajudiciară, în virtutea faptului deținerii dreptului de dispoziție asupra bunului litigios și a drepturilor aferente acestuia, cum ar fi retragerea vizei de reședință la Direcția evidență și documentare a populației fără consimțământul titularului.

În această ordine de idei, instanța de recurs conchide că instanțele judecătorești eronat au aplicat legea materială care nu trebuia aplicată la soluționarea litigiului dedus judecătii în speță și nu au aplicat legea care urma a fi aplicată, precum și au interpretat eronat normele legale, deoarece, prin actele cauzei a fost demonstrată

netemeinicia acțiunii reclamantei Gîncu Viorica și temeinicia parțială a acțiunii reconvenționale a lui Gîncu Gavril.

Referitor la cerința recurentului de încasare a cheltuielilor de judecată, Colegiul reține următoarele.

Conform art. 82 CPC, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a pricinii.

Potrivit dispozițiilor art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească părții care a avut câștig de cauză toate cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pîrîtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

În acest sens, Colegiul consideră că pretenția reclamantului vis-a-vis de restituirea cheltuielilor suportate în legătură cu achitarea taxei de stat la examinarea cererii reconvenționale în fond, în apel și în recurs (300 lei instanța de fond, f.d. 47, vol. I, 184, vol. I, 900 instanța de apel, f.d. 84, vol. II, 705 lei instanța de recurs, f.d. 111-112, vol. II), este parțial întemeiată, avînd în vedere că cerința privind retragerea vizei de reședință a fost respinsă.

Prin urmare, cheltuielile privind achitarea taxei de stat urmează a fi restituite în cuantum de 1 680 lei (1905 total - 225 taxa de stat în trei instanțe pentru cerința respinsă).

Conform art. 90 lit. i) CPC, cheltuielile de asistență juridică se atribuie la cheltuieli de judecare a pricinii.

Potrivit art. 96 alin. (1) CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Conform art. 96 alin. (1¹) CPC, cheltuielile menționate la alin. (1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

În acest sens, Colegiul consideră că pretenția reclamantului vis-a-vis de restituirea cheltuielilor suportate în legătură cu acordarea serviciilor de asistență juridică la examinarea prezentei cauze, este întemeiată în partea în care aceste cheltuieli au fost reale, necesare și rezonabile.

În această ordine de idei, Colegiul invocă jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, care fiind confruntată cu soluționarea cauzelor contra Moldovei, a rambursat reclamanților cheltuielile pentru asistența juridică, notînd caracterul real, necesar și rezonabil al sumelor solicitate prin raportare la complexitatea cauzei și aportul considerabil al avocaților.

În contextul celor expuse, Colegiul consideră necesar de a determina cuantumul sumei ce urmează a fi încasată, pornind de la volumul lucrului efectuat.

În această cauză, luînd în considerație volumul de lucru efectuat și avînd în vedere complexitatea cauzei și aportul avocatului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit conchide că suma rezonabilă încasării cu titlu de cheltuieli de asistență juridică este de 3 000 lei.

Respectiv, instanța de recurs ajunge la concluzia privind recuperarea cheltuielilor de judecată din contul intimatei în beneficiul recurentului proporțional părții admise din acțiune în mărime de 4 680 lei (1 680 taxa de stat + 3 000 asistența juridică).

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia Curții de Apel Chișinău din 10 februarie 2015 și hotărîrea Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 29 octombrie 2014 și de a adopta o hotărîre nouă de respingere a acțiunii lui Gîncu Viorica ca neîntemeiată și de admitere parțială a acțiunii lui Gîncu Gavril.

Ținînd cont de cele expuse, în baza art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Se admite recursul declarat de Gîncu Gavril.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 10 februarie 2015 și hotărîrea Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 29 octombrie 2014 și se adoptă o hotărîre nouă, după cum urmează.

Se respinge ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată a lui Gîncu Viorica împotriva lui Gîncu Gavril privind repunerea în termen, recunoașterea dreptului de proprietate comună în devălmășie, stabilirea a 1/2 cotă parte din imobil, constatarea faptului concubinajului și a calității membrului de familie.

Se admite parțial acțiunea reconvențională a lui Gîncu Gavril împotriva lui Gîncu Viorica, ÎS „Cadastru” privind rectificarea înscrisului privind dreptul de proprietate în baza actului nevalabil, înlăturarea obstacolelor în exercitarea dreptului de proprietate, evacuarea pîrîtei din imobil și retragerea vizei de reședință.

Se încuviințează rectificarea înscrisului în Registrul bunurilor imobile prin radierea dreptului de proprietate a lui Gîncu Viorica asupra bunul imobil – apartamentul nr. 6 cu nr.cadastral 0100401.138.03.010 din mun. Chișinău, str. Podgorenilor, 108D, fără consimțămîntul ei.

Se evacuează Gîncu Viorica din apartamentul nr. 6 cu nr.cadastral 0100401.138.03.010 din mun. Chișinău, str. Podgorenilor, 108D, fără acordarea altui spațiu locativ.

În rest, cerința lui Gîncu Gavril privind retragerea vizei de reședință lui Gîncu Viorica din apartamentul nr. 6, mun. Chișinău, str. Podgorenilor, 108D, se respinge ca fiind neîntemeiată.

Se încasează de la Gîncu Viorica în beneficiul lui Gîncu Gavril 4 680 (patru mii șase sute optzeci) lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Tatiana Vieru

Ion Druță

Ion Corolevschi

Iuliana Oprea